

Folkbildningsrådet

Dnr 222, 2011, 07
2011-11-15

*Socialdepartementet
103 33 Stockholm*

Synpunkter på Missbruksutredningens slutbetänkande (SOU 2011:35)

Folkbildningsrådet lämnar endast synpunkter på avsnitt 6.4 *Utbildning för högre kompetens* i betänkandet.

Sammanfattande synpunkter

Folkbildningsrådet anser att befintliga yrkesutbildningar vid folkhögskolor avseende missbruksvård måste beaktas. Folkhögskolornas yrkesutbildningar utgör en resurs för kompetensförsörjningen inom missbruksvården. Om utbildningsplatserna behöver utökas måste också resurser tillföras.

Utredningens förslag

Utredningen anser att ”det behöver göras ett kompetenslyft inom missbruks- och beroendevården. Kompetensen hos baspersonalen måste utvecklas.”

Utredningen föreslår att ”det ska inrättas två nationellt normerade yrkesutbildningar för personal inom vård- och stödverksamheter på missbruksområdet, lämpligen inom ramen för Yrkeshögskolan”. Den ena en grundläggande sex månaders utbildning för yrkesverksamma och den andra en tvåårig utbildning som leder till en kvalificerad yrkesexamen. Utredningen föreslår att Myndigheten för yrkeshögskolan ”bör ges i uppdrag att pröva ansökningar om att bedriva utbildningarna och utöva tillsyn över verksamheten. Utbildningarna bör ge rätt till studiemedel.”

I betänkandets bakgrundsdel behandlas befintliga utbildningar på området. Folkbildningsrådet vill ge kompletterande information beträffande de utbildningar som genomförs på folkhögskola. Dessa

nämns i viss utsträckning i bakgrundsdelen men inte alls i betänkandets förslagsdel.

Yrkesutbildningar på folkhögskolor för behandlingsarbete

Folkbildningsrådet vill påtala att flera av Sveriges folkhögskolor sedan ca trettio år har utbildat personal som är yrkesverksamma i behandlingsenheter i hela landet. Det finns inom folkhögskolan en lång erfarenhet av att utbilda behandlare, behandlingspedagoger/behandlingsassistenter/socialpedagoger. För närvarande bedriver 18 folkhögskolor yrkesutbildningar i behandlingsarbete inom ramen för folkbildningsanslaget. Därutöver anordnar 5 folkhögskolor yrkeshögskoleutbildningar finansierade via Myndigheten för yrkeshögskolan (se förteckning i bilaga).

Folkhögskolorna erbjuder huvudsakligen tvååriga eftergymnasiala utbildningar inom detta område. Det finns också ettåriga utbildningar. Vissa behandlingsutbildningar erbjuds på distans. Folkhögskolorna utbildar årligen ca 400 behandlare.

BALSAM (behandlingspedagoglinjer i samverkan) är en samarbetsorganisation mellan tretton folkhögskolor, vilka anordnar utbildningar med inriktning mot behandlingsområdet. Föreningen har sedan starten i slutet av 1980-talet arbetat för att utveckla kvalificerad utbildning av behandlingspedagoger i vården av barn, ungdomar och vuxna med psykosocial och missbruksproblematik. Föreningen har en gemensam policy för de utbildningar de olika folkhögskolorna genomför.

Folkhögskolornas kursplaner på området speglar aktuell vetenskap, metodutveckling och beprövad erfarenhet. Flera av folkhögskolornas yrkesutbildningar har fokus på behandlingsarbete med missbrukare, andra har en bredare ansats inom socialt behandlingsarbete. Skolorna har ett nära samarbete med arbetslivet via praktikperioder och samarbetsprojekt. Intervjuer genomförs med sökande före antagning. Utbildningen har både praktisk och teoretisk karaktär med starka inslag av personlighetsutvecklande och självreflekterande kursmoment.

Utbildningarna vid folkhögskolor inom behandlingsområdet kan tillföra särskilda kvaliteter genom skolornas kopplingar till stiftare och samarbetspartner med anknytning till relevanta verksamheter och/eller målgrupper. Detta kan ge mervärden för utbildningarna och underlätta kopplingen mellan teori och praktik.

Nivåbestämning av utbildningar inom NQF

För närvarande pågår en process med att införa ett nationellt ramverk för kvalifikationer (NQF) utifrån motsvarande europeiska ramverk (EQF). Folkbildningsrådet har aktivt deltagit i arbetet, som samordnats av Yh-myndigheten och som bland annat innefattat utarbetande av modell för att inkludera kvalifikationer utanför det offentliga utbildningssystemet i det svenska ramverket för kvalifikationer. Regeringen har ännu inte tagit ställning till det förslag som Yh-myndigheten överlämnat. En eventuell

kommande nivåinplacering inom NQF av folkhögskolornas yrkesutbildningar är en faktor att ta hänsyn till i den fortsatta behandlingen av utredningens förslag.

Folkhögskolorna - resurs för kompetensförsörjningen

Folkbildningsrådet anser att folkhögskolornas yrkesutbildningar utgör en resurs för den fortsatta hanteringen av frågan om kompetensförsörjning inom missbruksvården. Berörda folkhögskolors långa erfarenhet av att utbilda personal inom missbruksvården bör tas tillvara.

Om utredningen bedömer att det behövs ytterligare platser inom yrkesutbildning avseende missbruksvård måste också resurser tillföras.

För Folkbildningsrådet

Torsten Friberg
ordförande

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare

Bilaga

Förteckning över folkhögskolor med yrkesutbildningar inom behandlingsområdet finansierade via folkbildningsanslaget, flertalet på eftergymnasial nivå:

- Axevalla folkhögskola, Axvall, V:a Götalands län - behandlingsassistent tvåspråkig 2 år
- Birka folkhögskola, Ås, Jämtlands län - behandlingsassistent 1 år
- Brunnsviks folkhögskola, Ludvika, Dalarnas län - humanistisk behandlingslinje 1 år på distans
- Fellingsbro folkhögskola, Fellingsbro, Örebro län - behandlingspedagog 2 år
- Forsa folkhögskola, Forsa, Gävleborgs län - beroendeterapeut 1 år och beroendeterapeut 1 år på distans
- Gotlands folkhögskola, Fårösund, Gotlands län - socialpedagogutbildning 2 år
- Hagabergs folkhögskola, Södertälje, Stockholms län - socialpedagogisk ledarutbildning 2 år
- Hola folkhögskola, Nyland, Västernorrlands län - behandlingsassistent grundkurs 1 år på distans
- June folkhögskola, Jönköping, Jönköpings län - behandlingspedagog 2 år och behandlingsassistent 2 år på distans
- Jämshögs folkhögskola, Jämshög, Blekinge län – socialpedagogisk utbildning 2 år
- Kalix folkhögskola, Kalix, Norrbottens län - socialpedagogik 1 år på distans
- Sommenbygdens folkhögskola, Tranås, Jönköpings län - behandlingspedagog 2 år
- Stensunds folkhögskola, Trosa, Södermanlands län - behandlingspedagog 2 år
- Tollare folkhögskola, Saltsjö-Boo, Stockholms län - socialpedagogiskt ungdomsarbete 2 år och soc.ped. ungdomsarbete 1 år på distans och tolvstegsmetoden 1 år på distans
- Viskadalens folkhögskola, Seglora, V:a Götalands län - behandlingspedagog 2 år
- Väddö folkhögskola, Väddö, Stockholms län - humanistisk behandlingspedagog 2 år
- Värnamo folkhögskola, Värnamo, Jönköpings län - behandlingspedagog 2 år
- Önnestad folkhögskola, Önnestad, Skåne län - behandlingspedagog 2 år

Folkhögskolor med yrkeshögskoleutbildningar finansierade via Yh-myndigheten

- Braheskolan Visingsö folkhögskola, Visingsö, Jönköpings län - behandlingspedagog 2 år
- Eslövs folkhögskola, Eslöv, Skåne län - behandlingspedagog 2 år
- Finska folkhögskolan, Angered, V:a Götalands län - behandlingspedagog 2 år
- Stadsmissionens folkhögskola, Stockholm, Stockholms län - behandlingspedagog 2 år
- Vimmerby folkhögskola, Vimmerby, Kalmar län - behandlingspedagog 2 år